

գտնաւոր ստիպում են եղել յետ քաշ-
քի՝
„Polit. Corresp.“ լրագրին սուլիման
Արդու-Աղիզին 1876 թուին պատկերու մա-
սին Կ. Պոլսից հաղորդում են հետեւեալը՝
Սի քանի ժամանակ է, ինչ խառնում են
բազմաթիւ անձանց կալուածութեան մասին,
որոշեալ ապացոյցներ են առաջարկ, ու-
րացից երևում է, թէ սուլիման Արդու-Ա-
ղիզ ինքնապատկերին չէ գործել, այլ
նրան պատկեր են Այդ լուրերը ծիշը են:
Այժմ թագաւորոյ սուլիմանը զեռ զան
բարձրաւոր ժամանակից հաստատուած էր,
որ Արդու-Աղիզ ուժով պատկերու էր, և մի
ճանաւորով էր նշանակել պատկերներին և
նրանց համախոհներին գտնելու համար:
Այդ ճանաւորովի գլխաւոր անգամն է
պետական խորհրդի օրենսդրական բաժ-
նի փոխնախագահ Մահմադ-բէյ, որ փա-
շայի թիւն է առաջել և որի մասին առում
են, թէ ապագայում կարող է մեծ զեռ
խաղալ: Այդ ճանաւորովին էլ բաժանում
էր սուլիմանի կարծիքը Արդու-Աղիզի
պատկերու մասին և համոզում էր, որ պա-
տկերին մէջ բարդագոյն մեղաւոր էր Հու-
սէյն-Ալի-բաշա և այդ պատճառով
զբաղում էր պատկերներին և նրանց հա-
մախոհներին գտնելու հոգեւոր Մասնա-
ժողովի աշխատանքները արդիւնքուն և մե-
ղաւորները այժմ բաժնարկում են: Սա-
նաւորները գտնվեցան իրանց հայրենիքի
մէջ, որտեղ նրանք գտնել էին պատու-
թեան համար փառաբանութիւն ստանալուց
յետ և Կ. Պոլսի բերդից յետոյ նրանք
բոլոր պատմեցին Պոլսու մարդասպան-
ները երեք են, որոնցից երկուսը Նուրի-
փաշայի պալատական ծառաներն են, իսկ
երրորդը փաշայի մականունով, որի պա-
րագումը բաւական կոխն էր և որ
փորձում էր այն զեռքի համար, եթէ
սուլիմանը ընդգիծեալու: Մարդասպանները
խառնաժողովին, որ սուլիմանին նրանք
ինչպէս թաղում, բայց որպէս զի գիտէր
սեւեռով առիթ չէ տար պատկերները
կախեալու, բայց արին նրա երանքը և
նրա մաւրա զբն, որ մասնին, թէ
սուլիմանը ինքնապատկերին է գործել:
Հարկից երկու կանայք մասնակցում էին
զուգարութեանը: Նրանք մեղադրում են
նրանում, որ մարդասպաններին տարան
Արդու-Աղիզի ննջարանը և պատկերեալ
ժամանակ հսկում էին հարեմի մաս: Ար-
դու-Աղիզի նախկին կամերգեր ծահար-բէյ
նշանակեց մեղադրում է, որոշեալ ապա-
տկերին որը պահպան զիտ օրենքին ա-
տու հրաման առեց, որ նրանք սուլիմանի
մաւր չէր թողնել: Նուրի-փաշա, որի
երկու ծառաները մասնակցել են պատու-
թեանը, կախեալման տակ է, բայց մինչեւ
այժմ կալուածարկում չէ, այլ նրանց հար-
կի են քննութեան ժամանակ: Արդու-
Աղիզի թագաւորութեան ժամանակ Նուրի-
փաշա պալատական գովաւորչայ էր: Նա
չա փառ անուն ունի, մասնակց այն ժա-
մանակից, երբ քննութեանը յայտնվեցաւ,
որ նա յափշտակել էր նրան յանձնում պա-
լատական բրիգադաները 70,000 թիւը բաց
կրա արժողութեանը: Արդու-Աղիզի մայրը
ուշաթափեցաւ, երբ իմացաւ քննութեան
հետեւեալները: Նա հաստատեցում է, որ
Մահմադ-փաշան էլ մասնակցել է պատու-
թեանը: Յայտն է, որ ցանկանում են ու-
րիշներին էլ մեղադրել:

ԱՆՎԻՍԱ

Լրագրիները մէջ կարգում են հետեւեալ
անգլիկութիւնները: Պարլամենտական երգ-

ման խնդիրը, որ ներքուստ նորից բարձրա-
ցաւ անգլիական համայնքների ժողովի մէջ
պատգամաւոր Բրեդլիի առիթով, զրոյնց
Պաղատանին փառքնել պարլամենտական
երգման օրենքը: Պաղատան յայտնեց հա-
մայնքների ժողովին, որ նա ապրիլի 30-ին
պայպիսի մի առաջարկութիւն կանի:
Պաղատանի այդ փառքնել պատճառը
յայտն է: Որոշեալ ապաւոր յայտ-
նեց, որ Բրեդլի իրաւունք չունի ձայն առ
համայնքների ժողովի մէջ առանց նախ-
պէս երգելու, որի փոխարեն նա միայն
խառնում առեց, այդ պատգամաւոր ըն-
տրութիւնը անգլիական համայնքացաւ և նա
ստիպում էր նորից ներկայանալ իր ընտ-
րողներին, որոնք կրին նրան ընտրեցին
իրանց պատգամաւոր:
Երբ Բրեդլի ներկայացաւ համայնքների
ժողովին, ընդգիծողական կասկածներ
գարեալ չընդունեց նրա երգումը և մի
անկարգութիւն ծագեցաւ: Այս անգամ էլ
Պաղատան չը միջամտեց զորմին, պատա-
խառնութիւնը ժողովի վրա թողնելով:
Այնու ամենայնիւ զորմը այդպէս չէր կա-
րող փերջանալ: Բրեդլիի հետ պատահած
անցքերը ապացուցին, որ պարլամենտական
երգման օրենքը հնացած և անբաւական է:
Բրեդլիի անառաւած կարծիքները բաժնայ
մարդիկ բաւական շատ են Անգլիայի մէջ:
Այդ ազատ մասնակցն է իր շատերը
կարող են համայնքների ժողովի անգամ
ընտրել և անիրաւութիւն էլ լինել ան-
գլիական սահմանադրութեան հիմնական
սկզբունքների փառքնութեամբ թոյլ առ,
որ ամեն անակ քաղաքական իրաւունքներ
ունեցող անգլիացիները զբիւր լինեն իւ-
րաւանիւր անգլիացաւ համար ամենախնդ-
իրաւունքից, համայնքների ժողովի անգամ
լինելու իրաւունքից: Անգլիայի անբաւական
և անիրաւացի օրենքը պետք է փոխարին
է այդ բանը կաշաղկէր Պաղատանին, եթէ
հանգամանքները ուրիշ լինէին:
Ճարարողաբար Բրեդլիի անձնաւորու-
թիւնը լափազանց հակադրելի է ազատա-
միտ կասկածութեան անգամներից շատերի
համար: Պաղատան միայն այն ժամանակ
կարող է անդունել նոր օրենքի ընդունելը,
երբ կը յայտնի, որ նրա քաղաքականները
կախում է կառավարութեան հրամար-
կանը:

ԱՐՏԱԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— «Русскія Курьеры» լրագրին նկատարում
են, որ պալատական միութիւնը, զիմեղ մեծ
պետութիւններին մի չընտրականով, խնդրում
է անառաւած մի ինքնավար պալատական միա-
նք:
— Լեզուում բացվել է Արժագոյնիւն ներ-
քերի անգլեր:
— Տուրքի թէրը զիմեղ խառնային, օգնու-
թիւն խնդրելով Ճարտարի զեմ: Ճարտարի-
ները անեւ են ինչպէս խառնային, երկուսն են կրում
որ անգլիական չեղերը կապաւորեցին:
— Մետալիզացի նկատարում են Լեզուն, որ
անգլիական («Կուրիեր») լրագրում նախկին
ապրիլի 26-ին: Մաս 140 նախ օրէնքան, միայն
10 մարդ կարողացան փրկել:
— Լեզունից «Միջոցաւորին նկատարում են ըն-
կերութիւնը կապաւորում է որ երգութեանը ձե-
մա կապաւորին ներքինը զառաւանդին: (Fet-
ter) լրագրի խորագիր Մասին: Նա մեղադ-
րում է իր յոգեւորմանով թագաւորապատու-
թեան գործը զգուշաւ մէջ: Արժագոյնիւնը այն
կարծիքը յայտնեցին որ Անգլիայի օրենքներին
և բարձր ու փառքնել անգլիական և անգլիան
որ այդ երկուսն հաստատութիւն մի լրագրի, որ զեռ-
գում է անառաւորութիւնը զեռի թագաւորա-
պատութիւնը:
— Իրաւագիտական շարունակում են կալուա-
ծաւորներ և որոշեալմաններ պատուութիւններ,

յիմութիւնների նախկիններ և երգեմներ: Իրաւ-
գական նախկին միութիւնը անեւ էլ զեռովում
է երեւում անգլիական կառավարութեան զեմ,
այն որից, երբ փրցվեցաւ «Habeas Corpus»
անառաւած օրենքը, որից յետոյ կալուածաւոր-
ութիւններ և լաւաւորութիւնները բազմացան
իրանցիայում:
— Պաղատանի անգլիական պարլամենտի մէջ
մարտի 26-ին պատգամաւորների երգումը
փոխարինել անառաւած խառնումով:
ԻՍԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
«Заря» լրագրի թիւնիցը գրում է Կիւմիշ,
որ այդ քաղաքում իր վրա ընդունաւ ուշա-
րաթիւն է գտնում մի երեխայ, որ կառարաւ
կարող կարող է անառաւած Տան երկուսն առե-
կան Լէյա Մաղին, ինչպէս երևում է Կիւմիշ,
այնպիսի մաքնութիւնով է, որ մաքնութիւնով
փորձաւոր նրա քաղաքութիւններից մա-
ցել էր առաջ: Անգլիայից, փոխարինելով, ա-
րիւնդանալովից նրան առանց անմաքնութեան
լաւնի խնդրներին մասնակց այնպէս պարզ,
հասարակ քաղաքութիւններ էր առաջ, որ բո-
լոր ներքին զանգուշները մասնակցին նրանց և
մի և նայն ժամանակ այդ պատգամաւորներից
երևում էր թէ ինչ առաջին զաղաքում է երե-
կայի մաքնութիւնական ընդունալութիւնը: Չա-
նապան նախաձեռնել անհրաժեշտ փերջ, ներկայ
զանգուշ փորձաւորները յայտնեցին, որ երե-
կան փառքնութեանը կարող է մաքնութիւնովից
զիմեղային անառաւած անառաւած առա-
նալ: Մաքնութիւնական խնդրներին փառքն-
ելով նրա առանց զանապան քաղաքութիւններին
փորձաւորներից շատերը կարող էին նախա-
նել, այնքան որպէս, միայն, անառաւոր էին լի-
նում նրանք: Չարմաւոր էր մի և նայն ժամա-
նակ որ չընայնով թէ ամեն կարգից լաւում էին
զոքաւանքներ, որ բոլորը գտնում ու հրա-
նում էին երկուսի կարգից զուրա ջոյն առանց
ընդունալութեան, նա զարմաւոր պատու էին
իրան շատ անգլիան, անգլիան, կարծես թէ այդ
բոլորը նրան չէր փառքնութեան երկուսի տար-
յանցն որ իր որպէս անառաւոր երբէք փորձաւոր
է անգլիան, նա նրան միայն զուրա էր առ-
նալ, իսկ երկուսն ինչն մեծակ էր պարա-
պում: Լէյա Մաղին այնպէս պարաւորում է
մաքնութիւնովից վրա, որ նայր անգլիան է
լինում շատ անգամ աղիւնը զեմ նրա պարզ-
մանքներին, փառքնելով որ այդ անառաւած մա-
քնութիւնովից մէջ այնքան նկատ զուրա վրա
նկատները կուենայ որպէս ուղիղ վրա:
Հրեայի զեմը շատ անառաւոր է և փերջն առ-
աւանդի խնդրի պարաւորութիւն ունի: Տե-
քով նա իր առաջին անեւ փերջ է երևում:
* * *
Սա օրերս Նկատարում, Սարն քաղաքի մէջ
կախեցիկների երկուսնում մի մեծ անգամ պա-
տանց: Սարն Ճարտարի երկուսնում խորհրդ
չարտարների շարքից մի անառաւոր էին
Բրեդլիի մի փառքնել արեւան, որի զուրա և
մեղաւոր կարգաւորները շարքից, անառաւոր
թան է որ այդ որը անառաւոր անգլիան քաղ-
աքութիւն էր անառաւոր այդ հրաւոր անառաւոր
և անառաւոր աղիւն էին զուրա երկուսնում: Արե-
կաներից միայն, մի շատ ուղիղ մարդ, բարձր
քաղաք անգլիան և այնպէս էր անառաւոր
անառաւորութեանը, բայց ի զուրա, ոչ որ չէր ու-
ղիւն լաւ նրան, անառաւոր որ խառնով ուղիւն
չէ կարելի անել, նա փայ ինչ անառաւոր, փա-
ռաւոր արեւան ու նրանով անեւ խնդի ա-
նակ անառաւորից զիմեղներին, երբ այդ փերջ
փերջի, նա անեւ զոր զեմ իր ուղիւն խառնել,
նրանք և միայն անգամ անգլիաներից միայն,
որը նրան մասնակցով աշխատում էր, այդ
կուին փերջ առաջ, մի քաղաքից նախանց ան-
ցելի երեւին: Ներկայ զանգուշներին ընդունալ
կուին և անառաւորի խնդրութեան ժամանակ
մաւ 6) մարդ փառքնելութեան և նրանցից մի
քանիսն էր քաղաքական փառքնելութեան կերպով:
* * *
Ճարտարչայում երկուսն մի նոր անառաւոր փա-
ղաքային կառուի, անգլիան կառուի կառուի և
զանապան յայտարարութիւններով: Այդ մի ան-
գլիաներական ընդունալութեան գործ է, որը մեծ
յոյսեր ունի ապագայում, այդ անառաւոր կառու-
իւնը և անգլիան լաւ մասն է, որպէս ընդունալ
և կառուանի իրար մաքնելը ժամկետում են
քաղաքարարութեան երկուսնում: Իրար փառաւ
կանները իրանց քաղաքարարութիւնները այժմ
անառաւոր են կառուել այդ կառուի վրա: Միայն
պատահում են այնպիսի անառաւոր, որոնք փերջ
են անառաւոր մանգալ մի կառուի, որի զուրա
ժամկետ է ընդունալութեան:

ՄԵՏԱԿԻ ԼԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԵՏԱԿԻ ԼԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
Մ. ՊԵՏԱԿԻՆ, 28 — ապրիլի, 1881.
ՊԵՏԱԿԻՆ. * Հաղորդում է որ Կիւմիշում անկար-
գութիւններին հրեաների զեմ փերջ զեմ-
ցաւ զորքերով: Անկարգութիւն անառաւորից
500 մարդ կալուածարկեցան: Ապրիլի 27-ին
անկարգութիւնները նորից փառքնել և եր-
կին նրանց փերջ զրոյնցաւ զորքի միջա-

մանութեանը: Ապառնեցաւ մի կին և փեր-
առնեցան մի քանի մարդիկ:
Ս. ՊԵՏԱԿԻՆ, 28 — ապրիլի, 1881.
Կայսրը հրամայեց անհատական զեմերա-
շտարի բոլոր օրենքներին հաղորդանքները փա-
տարի անառաւորներին թոյլ առաջ միայն ու-
նենայ: Գործիչային և զեմաւորներին զորա-
րանի պաղատաններին թոյլ առանց է մի-
այնք լաւնիլ: Կառուիներ պաղատան բոլոր
ժառանգները ունեն իրանց մաւ իրանց լա-
տանի պաղատանները, որոնց երկուսից օրե-
նալը պահում է պաղատական կառուարա-
յում և իւրաքանչիւրը պաղատը մանկու
ժամանակ ներկայացնում է կենդանագիրը:
Գնդապետ Առանց պաղատան ունի ամեն որ
պահպանել թագաւորին: Բոլոր պաղատա-
մանեան լրագրիներին հաղորդանքները փա-
ղաւորի պահպանութեան մասին առա-
նել: Ս. Պետերբուրգում պաղատում է Չերն-
գորիայի զեմաւորութիւնը:
Կ. ՊԵՏԱԿԻՆ, 27 — ապրիլի, 1881.
Ճարտարչայում զեմային ճիշտ ներկայանալով երկի Բ. Կը-
րանը յայտնեց, որ Ճարտարչային կառավա-
րութիւնը անգլիանութիւն ստացաւ թիւը-
քաց զրահաւոր նաւերի ուղարկելու մասին
Միջերկրական ծովը և որ Ճարտարչային
զեմի Տանիս Կիւմիշ նաւերը ուղարկեցին
Տանիս անգլիան, Ճարտարչային կը հա-
ղիւնը նրանց խնդրանքների հրամա-
րութեամբ: Ճարտարչային կարգից արած այդ
պաղատանքների առիթով փառքնել զի-
տաւորութիւն ունի զիմեղ միայն պետա-
թիւններին մի չընտրականով:
ՍՅՅԻՆ, 27 — ապրիլի, 1881.
Սարն քաղաքի մէջ չընտրականներ հրաւորակեց, որի մէջ
առանց է. Միայն ընտրականներ յան-
նեցին ինչ յաղաքային փառքնել: Այս առանց
առաւանդան ընդունելի ինչ վրա խնդրի
առանց խնդրակային առաւանդանութեան
ճարտարչային վրա, եւ աշխատում էր ա-
մենապարզ կերպով, թոյլ էր առաւ ինչ
ամեն անակ փառքնել իշխանութեան զա-
ղաքման իրաւական կառավարութեան
փառքնելութեանը, բայց ջառանգ էր, որ
այս բոլոր փառքնել պարզութեան անցան:
Ներկայումս խնդրակային հաստատութիւնը
կորցրած է զրոյնց և կառավարութիւնը
խառնում ներքին: Կարծես այդպիսի գրա-
թիւնը խառնեց ժողովրդի մէջ հասա-
ղիւն օրենքների պարաւորութիւնը: Նշանել
յետոյ յայտնում է, որ նա զեմերայ Կըր-
ան յաննեց ժամանակաւոր կարծեալ կառ-
մել մինչեւ Սեմ Անգլիան ժողովի վճիւր:
Յետոյ առանց է, Կիւմիշ այդ ժողովը կը
հաստատի կառավարութեան անհրաժեշտ
պայմանները, որոնց եւ կը ջոյն առանց և ո-
րոնց քաղաքարարութիւնը գործերի ներկայ
գրութեան հիմնաւոր պաղատութիւնն է
կառուում, այն ժամանակ եւ թողը կը պա-
հեմ իմ զիմեղ, որոշեալ իմ նախաւոր և
երկրի առաւանդանութիւնը և բաղըր եւ
արդաւան պարաւորութիւն եմ համարում
հանգիստաւ կերպով յայտնել, որ ներկայ
գործերի գրութիւնը այս նախաւոր իրաւոր-
մանը անկարելի է գործնում: Սահմանա-
գրութեան հիման վրա եւ վճիւն Սեմ
ժողովը հրաւիրել: Անգլիան կուրք այս
բարձր որպէս կը գործել իրան թողը
Խոյարիային փառքնել հետ միայն: Կիւմիշ
գործերի ներկայ գրութիւնը չէ փառքնել,
այն ժամանակ եւ վճիւն եմ ջառանգ զահ-
թիւնը, բայց այն համաձայնով, որ եւ
մինչեւ փերջ կառարեցին իմ պարաւոր նոր
կարծեալ անառաւորներ են, զեմերայ Կըր-
ան խորհրդի նախագահ, զիմաւորական և ներ-
քին գործերի փառքնելութիւնով, փառքնա-
նքի փառքնելութեան Սահմանագիրը: Յայտն պարա-
թիւնը առաւել միայնարեւորին Յայտն:
Ս. ՊԵՏԱԿԻՆ, 27 — ապրիլի, 1881.
Կառուի 5% անառաւոր առաւել չընտրել ար-
մէ 97 ր. 50 ֆ., երկուսը 94 ր. 37 ֆ.,
երրորդ 95 ր. 50 ֆ., չորրորդ 94 ր. 75 ֆ.,
ներքին 5% անառաւոր փառքնելութեան ամառ-
կը արմէ 226 ր. 75 ֆ., երկուսը 220 ր. 75
ֆ., արեւելեան առաւել փառքնելութեան ամա-
ռակը արմէ 93 ր. 87 ֆ., երկուսը 93 ր.
87 ֆ., երրորդ 93 ր. 87 ֆ., անեւ 7 ր.
93 1/2 ֆ.: Թաւաղ 1 բարձր Լեզունի վրա
արմէ 24,78 ֆ.: Թաւաղ, առաւել 100 ր.
Փառքնել վրա արմէ 261 ֆ.: Փառքնել 75 անառաւոր
հրամաւորութիւնը ամառ է, փերջը անեւ
համապարտ է:

Խորագիր—հրամաւորից ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ